

Preses relīze

Luksemburgā, 2021. gada 13. septembrī

Neefektīva sadarbība ar trešām valstīm neatbilstīgo migrantu atgriešanas jomā

Saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas (ERP) publicēto īpašo ziņojumu ES sadarbība ar trešām valstīm nav bijusi efektīva un nav spējusi nodrošināt, ka migranti, kas nelegāli uzturas ES teritorijā, atgriežas savā valstī. Laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ES panāca vien nelielu progresu sarunās par atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar trešām valstīm. Turklāt ES nav rīkojusies pietiekami saskaņoti, lai panāktu, ka trešās valstis pilda atpakaļuzņemšanas pienākumus praksē.

Kopš 2008. gada vidēji ik gadu aptuveni pusmiljonam trešo valstu pilsoņu tiek dots rīkojums pamest ES, jo viņi ir ieceļojuši Savienībā vai uzturas tajā bez atļaujas. Tomēr mazāk nekā katrs piektais faktiski atgriežas savā valstī ārpus Eiropas. Viens no neatbilstīgo migrantu atpakaļuzņemšanas zemā skaita iemesliem ir sadarbības grūtības ar migrantu izcelsmes valstīm. Tāpēc ES jau ir noslēgusi 18 juridiski saistošus atpakaļuzņemšanas nolīgumus un oficiāli uzsākusi sarunas ar vēl sešām valstīm. Nesen Savienība ir arī sarunās vienojusies par sešiem juridiski nesaistošiem atgriešanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem.

“Mēs ceram, ka mūsu revīzija tiks izmantota debatēs par ES jauno Migrācijas un patvēruma paktu, jo efektīva un labi pārvaldīta atpakaļuzņemšanas politika ir būtiska visaptverošas migrācijas politikas daļa,” sacīja par ziņojumu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Leo Brincat. *“Tomēr pašreizējā ES atgriešanas sistēma lielā mērā cieš no nelietderīguma, kas rada pretēju efektu iecerētajam: tā drīzāk veicina nelikumīgu migrāciju, nevis attur no tās.”*

Lai gan ES oficiāli iesaistījās dialogā un uzsāka sarunas ar valstīm, no kurām nāk lielākā daļa neatgriezto neatbilstīgo migrantu, revidenti norāda, ka 2015.–2020. gada laikposmā sasniegtie rezultāti bijuši diezgan ierobežoti.

Sarunās par ES atpakaļuzņemšanas nolīgumiem bieži vien šķēršļus rada pastāvīgie klupšanas akmeņi, piemēram, “trešās valsts pilsoņa” klauzulas obligāta iekļaušana, pret ko trešās valstis nereti iebilst. Turpretī sarunas par juridiski nesaistošiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ir bijušas sekmīgākas, galvenokārt tādēļ, ka tie ir elastīgi un vieglāk pielāgojami.

Vēl viena ziņojumā uzsvērtā nepilnība ir sinerģijas trūkums pašā Eiropas Savienībā. Savienība ne vienmēr ir paudusi vienotu nostāju attiecībā uz trešām valstīm, un Eiropas Komisija ne allaž ir iesaistījusi galvenās ES dalībvalstis sarunu procesa veicināšanā. Tā rezultātā dažas trešās valstis

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

nesaskata pievienoto vērtību atpakaļuzņemšanas nolīgumam ar ES, dodot priekšroku divpusējai sadarbībai, jo īpaši, ja tās gūst labumu no dāsniem divpusējiem darījumiem ar dažām ES valstīm. Tomēr gadījumos, kad dalībvalstis ir izstrādājušas cieši saskaņotu nostāju, tas ir izrādījies iedarbīgi un ir ļāvis atbloķēt sarunas un noslēgt atpakaļuzņemšanas nolīgumus.

Turklāt revidenti uzskata, ka progress nav pietiekams, lai stimulētu trešās valstis pildīt atpakaļuzņemšanas saistības. Komisija ir efektīvi izmantojusi finansiālo palīdzību projektiem, kas atbalsta attīstību, reintegrāciju un spēju veidošanu. Taču citus politikas virzienus, kas sniegtu sarunām efektīvu atbalstu, Komisijai īsti neizdevās realizēt – pat ar valstīm, ar kurām tai bija plašas politiskas un ekonomiskas attiecības. Revidenti konstatēja, ka no daudzajiem ES rīcībā esošajiem instrumentiem taustāmus rezultātus uzrādīja tikai viens – ES vīzu politika, kuras pārskatītie noteikumi varētu pamudināt trešās valstis sadarboties atpakaļuzņemšanas jomā.

Vienlaikus ES tiecas palīdzēt dalībvalstīm uzlabot praktisko sadarbību atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā, jo īpaši atbalstot tīklus, kas veiksmīgi apvienoja valstu resursus, kā arī palielinot *Frontex* atbalstu pirmsatgriešanas darbībām un atgriešanas operācijām. Šīs darbības kopumā bija lietderīgas. Tomēr to reālā ietekme joprojām nav noskaidrojama, jo ES datiem par sadarbību migrantu atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā ir ļoti daudz trūkumu. Dati ir nepilnīgi un nav pilnībā salīdzināmi starp dalībvalstīm.

Vispārīga informācija

Revīzijā galvenā uzmanība tika pievērsta laikposmam no 2015. gada, kad Komisija sāka īstenot Rīcības plānu par atgriešanu, līdz 2020. gada vidum. ES un trešo valstu starpā tiek noslēgti ES atpakaļuzņemšanas nolīgumi (*EURA*). Tie ir prioritāri attiecībā pret divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem, ko noslēgušas atsevišķas ES dalībvalstis. Komisija kopš 2016. gada ir centusies izstrādāt praktiskās sadarbības mehānismus ar trešām valstīm (t. i., juridiski nesaistošu nolīgumus par atgriešanu un atpakaļuzņemšanu).

Īpašais ziņojums Nr. 17/2021 “*ES sadarbība ar trešām valstīm atpakaļuzņemšanas jomā: attiecīgajiem pasākumiem ir ierobežoti rezultāti*” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu) ES 23 valodās.

Nesen ERP nāca klajā ar ziņojumiem par [Frontex sniegumu](#) un [ES migrācijas pārvaldību](#). Vēl šomēnes Palāta publicēs arī ziņojumu par Eiropola darbību migrantu kontrabandas apkarošanā.

Ar īpašajiem ziņojumiem ERP iepazīstina Eiropas Parlamentu un ES Padomi, kā arī citas ieinteresētās personas, tostarp valstu parlamentus, nozaru ieinteresētās personas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus. Lielākā daļa no mūsu ziņojumos iekļautajiem ieteikumiem tiek ieviesta.

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547